

CURS DE DREPT CIVIL
TEORIA GENERALĂ A OBLIGAȚIILOR

Prof. univ. dr. CORNELIU TURIANU

**CURS DE DREPT CIVIL
TEORIA GENERALĂ A OBLIGAȚIILOR**

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2014**

Colecția ȘTIINȚE JURIDICE ȘI ADMINISTRATIVE

Redactor: Monica Stoian

Tehnoredactor: Ameluța Vișan

Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TURIANU, CORNELIU

Curs de drept civil : teoria generală a obligațiilor /

Corneliu Turianu. - București : Editura Universitară, 2014

Bibliogr.

ISBN 978-606-28-0119-9

347(075.8)DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/978606-2801199

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2014

Editura Universitară

Editor: Vasile Muscalu

B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București

Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27

www.editurauniversitara.ro

e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE

comenzi@editurauniversitara.ro

O.P. 15, C.P. 35, București

www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

TITLUL I

NOȚIUNEA DE OBLIGAȚIE. CLASIFICAREA OBLIGAȚIILOR

CAPITOLUL I. NOȚIUNEA DE OBLIGAȚIE CIVILĂ	11
CAPITOLUL II. CLASIFICAREA OBLIGAȚIILOR	15
§1. <i>Obligația legală și obligația naturală</i>	15
§2. <i>Clasificarea obligațiilor după izvoare</i>	16
§3. <i>Clasificarea obligațiilor după obiectul lor</i>	17
§4. <i>Clasificarea obligațiilor după efectele lor</i>	18
§5. <i>Clasificarea obligațiilor după opozabilitatea lor</i>	20

TITLUL II

ACTUL JURIDIC IZVOR DE OBLIGAȚII

CAPITOLUL I. CONTRACTUL	23
§1. <i>Noțiunea și clasificarea contractelor civile</i>	23
1. Definirea contractului.....	23
2. Clasificarea contractelor.....	25
§2. <i>Libertatea contractuală</i>	32
1. Principiul autonomiei de voință	34
2. Limitări aduse principiului autonomiei de voință.....	35
§3. <i>Condițiile esențiale pentru validitatea contractului</i>	36
§4. <i>Încheierea contractului</i>	38
1. Oferta	39
2. Acceptarea.....	42
3. Momentul și locul încheierii contractului.....	43

§5. Efectele contractului civil.....	45
1. Principiile care guvernează efectele contractului civil.....	45
2. Excepții de la principiul relativității efectelor contractului	46
3. Efectele speciale ale contractelor sinalagmatice	52
CAPITOLUL II. ACTUL JURIDIC UNILATERAL IZVOR DE OBLIGAȚII.....	58
§1. Precizări prealabile	58
§2. Caracterizarea actului juridic de formație unilaterală, ca izvor de obligații.....	59
§3. Cazuri de acte juridice unilaterale – apreciate în literatura de specialitate ca fiind izvoare de obligații.....	59

TITLUL III

FAPTUL JURIDIC IZVOR DE OBLIGAȚII

CAPITOLUL I. FAPTUL JURIDIC LICIT	62
§1. Îmbogățirea fără just cauză	62
1. Reglementare	62
2. Condițiile îmbogățirii fără justă cauză	63
§2. Gestiunea de afaceri	65
1. Condițiile gestiunii de afaceri	66
2. Efectele gestiunii de afaceri	68
§3. Plata nedatorată.....	70
1. Definiția plății nedatorate.....	70
2. Condițiile restituirii plății nedatorate	70
3. Acțiunea în restituirea plății nedatorate.....	71
CAPITOLUL II. FAPTUL JURIDIC ILICIT	72
§1. Răspunderea civilă delictuală	72
1. Prejudiciul	73
2. Fapta ilicită.....	82
3. Raportul de cauzalitate	89
4. Vinovăția.....	90
§2. Răspunderea delictuală pentru fapta proprie	94

1. Răspunderea civilă delictuală a minorilor și a persoanelor puse sub interdicție	94
2. Răspunderea altor persoane lipsite de discernământ	95
3. Răspunderea civilă delictuală a persoanei lipsite de discernământ	97
4. Răspunderea pentru fapta proprie a persoanei juridice....	98
§3. Răspunderea civilă delictuală pentru fapta altuia	102
1. Răspunderea pentru fapta minorului sau al celui pus sub interdicție	105
2. Răspunderea comitentului pentru fapta prepusului	110
3. Răspunderea civilă delictuală pentru prejudiciile cauzate de lucruri, în general, animale și ruina edificiului	115
4. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale.....	122
5. Răspunderea pentru ruina edificiului	125

TITLUL IV

EXECUTAREA OBLIGAȚIILOR

CAPITOLUL I. CONSIDERAȚII PREALABILE	131
CAPITOLUL II. EXECUTAREA DIRECTĂ	133
§1. Plata	134
1. Subiectele plății	135
2. Condițiile plății	135
3. Locul plății	136
4. Data plății	136
5. Dovada plății	137
§2. Punerea în întârziere a debitorului	137
CAPITOLUL III. EXECUTAREA SILITĂ.....	139
§1. Executarea silită în natură.....	139
§2. Executarea prin echivalent.....	141

TITLUL V

RĂSPUNDEREA CIVILĂ CONTRACTUALĂ

CAPITOLUL I. NOȚIUNEA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ CONTRACTUALĂ	143
§1. Considerații preliminare.....	143

§2. Cauze exoneratoare de răspundere.....	145
§3. Alte clauze de exonerare	147
§4. Condițiile răspunderii civile contractuale.....	147
CAPITOLUL II. EXECUTAREA INDIRECTĂ (PRIN ECHIVALENT) A OBLIGAȚIILOR CONTRACTUALE	156
§1. Daune-interese. Noțiune. Clasificare.....	157
§2. Condițiile acordării daunelor-interese.....	158
§3. Evaluarea daunelor-interese.....	160
1. Evaluarea judiciară.....	160
2. Evaluarea legală	161
3. Evaluarea convențională	162
§4. Punerea în întârziere.....	165

TITLUL VI

TRANSMITEREA OBLIGAȚIILOR

CAPITOLUL I. SUBROGAȚIA ÎN DREPTURILE CREDITORULUI.....	171
CAPITOLUL II. CESIUNEA DE CREANȚĂ	173
CAPITOLUL III. CESIUNEA DE DATORIE	175
CAPITOLUL IV. CESIUNEA CONTRACTULUI.....	176

TITLUL VII

TRANSFORMAREA ȘI STINGEREA OBLIGAȚIILOR

CAPITOLUL I. TRANSFORMAREA OBLIGAȚIILOR	178
§1. <i>Novația</i>	178
1. Noțiune.....	178
2. Clasificare	178
3. Condițiile novației.....	179
4. Efectele novației.....	179
§2. <i>Delegația</i>	179
1. Noțiune.....	179
2. Clasificare	180
3. Efectele delegației	180
CAPITOLUL II. STINGEREA OBLIGAȚIILOR.....	181
§1. <i>Precizări prealabile</i>	181

§2. <i>Compensația (instituție echivalentă plății)</i>	182
1. <i>Compensația legală</i>	182
2. <i>Compensația convențională și judecătorească</i>	183
§3. <i>Confuziunea (procedeu legal de stingere a obligațiilor fără executare)</i>	183
§4. <i>Darea în plată (procedeu convențional de stingere a obligației, echivalent plății)</i>	183
§5. <i>Remiterea de datorie (mod convențional de stingere a obligației fără ca aceasta să fie executată)</i>	184
§6. <i>Imposibilitatea fortuită de executare</i>	184

TITLUL VIII

GARANȚIILE DE EXECUTARE A OBLIGAȚIILOR

CAPITOLUL I. <i>CONSIDERAȚII GENERALE</i>	186
§1. <i>Noțiunea de garanții de executare a obligațiilor</i>	186
§2. <i>Clasificarea garanțiilor</i>	188
CAPITOLUL II. <i>GARANȚIILE GENERALE DE EXECUTARE A OBLIGAȚIILOR</i>	189
§1. <i>Dreptul de gaj general al creditorilor</i>	189
§2. <i>Acțiuni accesorii</i>	190
1. <i>Acțiunea oblică (subrogatorie)</i>	190
2. <i>Acțiunea pauliană (revocatorie)</i>	193
CAPITOLUL III. <i>GARANȚIILE PERSONALE</i>	195
§1. <i>Fideiusiunea</i>	196
1. <i>Definiția și reglementarea fideiusiunii</i>	196
2. <i>Felurile fideiusiunii</i>	196
3. <i>Caracterele juridice ale fideiusiunii</i>	197
4. <i>Efectele fideiusiunii</i>	198
5. <i>Stingerea fideiusiunii</i>	202
CAPITOLUL IV. <i>GARANȚIILE REALE</i>	203
§1. <i>Gajul</i>	205
1. <i>Definiție</i>	205
2. <i>Constituirea gajului</i>	205
3. <i>Obiect</i>	206
4. <i>Caractere juridice</i>	207

5. Condiții de constituire a gajului	208
6. Efectele gajului	209
7. Încetarea contractului de gaj	211
§2. <i>Ipoteca</i>	212
1. Definiție și reglementare	212
2. Caracterele generale ale tuturor felurilor de ipoteci	212
3. Bunurile care pot face obiectul unei ipoteci	213
4. Felurile ipotecii și formalitățile de constituire.....	213
5. Stingerea ipotecii.....	218
§3. <i>Privilegiile</i>	219
1. Definiție și reglementare	219
2. Caractere juridice	219
§4. <i>Dreptul de retenție</i>	220
1. Definiție și reglementare	220
2. Caracterele juridice ale dreptului de retenție.....	224
3. Condițiile invocării dreptului de retenție pe cale judiciară	225
4. Stingerea dreptului de retenție.....	226
ANEXA	228

TITLUL I

NOȚIUNEA DE OBLIGAȚIE. CLASIFICAREA OBLIGAȚIILOR

CAPITOLUL I. NOȚIUNEA DE OBLIGAȚIE CIVILĂ

• Etimologic, termenul de obligație provine din cuvântul *obligatio*, care însemna în latina veche „a lega” pe cineva, „din pricina” neexecutării prestației pe care o datora altuia.

În dreptul roman, termenul de obligație, în accepțiunea sa inițială, însemna o legătură pur materială (*vinculum corporis*), concretizată, între două persoane, constând în înlănțuirea debitorului față de creditor.

Urmare a dezvoltării societății romane, cu timpul, noțiunea de obligație încetează de a mai fi înțeleasă doar ca o simplă legătură materială (*vinculum corporis*), devenind o legătură pur juridică (*vinculum juris*), în virtutea căreia creditorul îi putea cere debitorului să dea (*dare*), să facă (*facere*) sau să nu facă (*non-facere*), iar, la nevoie, să recurgă la constrângere pentru asigurarea executării prestației respective.

• Literatura juridică de specialitate¹ atribuie acestui termen un triplu sens:

- *Lato sensu*, termenul de obligație se folosește pentru a desemna raportul juridic obligațional cu cele două laturi ale sale (activă, creanța creditorului și pasivă, datoria debitorului);

- *Stricto sensu*, i se conferă numai semnificația de datorie a debitorului;

- Într-un al treilea sens, termenul în discuție primește semnificația de înscris constatator al unei obligații (*instrumentum*), în astfel de situații făcându-se confuzie între raportul juridic obligațional și înscrisul constatator al existenței sale.

Așadar, rezultă că obligația se analizează, înainte de toate, ca un raport juridic la care participă creditorul și debitorul. Termenul *creditor* sugerează că participantul respectiv a avut încredere (*credere*) în celălalt participant, în vreme ce termenul *debitor* indică faptul că subiectul pasiv datorează (*debit*) o prestație subiectului activ.

În virtutea raportului juridic de obligație, creditorul dobândește un drept de creanță, iar debitorul se îndatorează la o prestație corelativă numită *datorie*.

În virtutea unei definiții legale a obligației în Codul civil anterior, în literatura juridică din perioada interbelică s-a considerat că obligația civilă comportă două accepțiuni:

- În sens larg, ea constituie „o legătură juridică între două sau mai multe persoane, în virtutea căreia, o parte, numită *debitor*, se obligă față de *alta*, numită *creditor*, la

¹ Pentru dezvoltarea istorică a noțiunii de obligație, a se vedea I. Albu, *Drept civil. Introducere în studiul obligațiilor*, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 1984, p.14-30.

*executarea unei prestațiuni pozitive sau negative, adică la un fapt sau la o abstențiune*¹.

De aici rezultă că obligația este, în realitate, un raport juridic al cărui conținut este format din două elemente: sarcina debitorului și dreptul creditorului ori creanța.

Este motivul pentru care autorul citat denumește obligațiile drepturi de creanță, subliniind, totodată, că întrucât ele constau în raporturi între persoane, mai pot fi numite și drepturi personale;

- În sens restrâns, se numește obligație numai unul dintre termenii raportului, anume sarcina debitorului.

• În absența unei definiții legale a obligației, în doctrina juridică postbelică, unii autori au definit obligația ca fiind *„raportul juridic în temeiul căruia o persoană este ținută să dea, să facă sau să nu facă ceva în favoarea unei alte persoane*².

De asemenea, acest din urmă autor precizează, totodată, că raportul juridic de obligație primește sensuri diferite în funcție de felul în care este considerat: dacă este privit din punct de vedere al creditorului el se numește drept de creanță, iar dacă este privit din punct de vedere al debitorului, el se numește datorie.

Analizând cele două concepții exprimate în epoci diferite, s-a observat că, și într-un caz și în celălalt, ideea este aceeași: obligația dobândește semnificații diferite în funcție de unghiul sub care este privită, respectiv drept de creanță sau datorie³.

¹ A se vedea C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, *Tratat de drept civil român*, vol. II, Ed. Național, București, 1929, p.511.

² T.R. Popescu, *Introducere*, în *„Teoria generală a obligațiilor”*, de T.R. Popescu, P. Anca, , Ed. Științifică, București, 1968, p.9.

³ Criticând această concepție, D. Hantea (*Cu privire la conținutul noțiunii de obligație civilă*, în *„Dreptul”* nr.5/1998, p.40-43) propune ca, pe

Actualul Cod civil definește obligația civilă în art.1164 C.civ. ca fiind „o legătură de drept în virtutea căreia debitorul este ținut să procure o prestație creditorului, iar acesta are dreptul să obțină prestația datorată”.

În raport de conținutul acestei definiții, obligația civilă este *îndatorirea subiectului activ al raportului juridic de a avea o anumită conduită, corespunzătoare dreptului subiectiv corelativ, conduită care constă în a da, a face sau a nu face ceva și care, la nevoie, poate fi impusă prin forța coercitivă a statului.*

Așadar, elementele definitorii ale obligației civile sunt următoarele:

- obligația civilă înseamnă, întotdeauna, o îndatorire a subiectului pasiv (iar nu o posibilitate) de a avea o conduită corespunzătoare dreptului subiectiv corelativ.

În conținutul raportului juridic de obligație constatăm existența dreptului de creanță al creditorului și totodată obligația corespunzătoare a debitorului;

- îndatorirea poate consta în obligația pozitivă de „a da” (*dare*) și „a face” (*facere*) ori în obligația negativă de „a nu face ceva” (*non-facere*);

- în caz de neconformare de bună voie, îndatorirea poate fi impusă subiectului pasiv prin forța de constrângere a statului.

viitor, să se renunțe la această abordare unilaterală a obligației ca un drept de creanță sau ca o datorie, în funcție de unghiul sub care este privită obligația, motivând că nimic nu justifică nici pe plan practic, nici pe plan teoretic abordarea sa unilaterală, fie numai ca drept de creanță, fie numai ca datorie.

CAPITOLUL II

CLASIFICAREA OBLIGAȚIILOR

Obligațiile civile (corelative drepturilor) pot fi clasificate în funcție de diferite criterii, astfel:

§1. Obligația legală și obligația naturală

În primul rând distingem obligația *legală* și obligația *naturală*. Ceea ce deosebește obligația naturală de cea legală, este lipsa sancțiunii legale pentru legătura juridică (*juris vinculum*) dintre două persoane.

Obligația naturală, întrucât este o obligație fără sancțiune, nu poate face obiectul executării silite, dar dacă este executată de bună voie nu se admite repetițiunea (art.1471 C.civ.).

Obligația naturală este deci susceptibilă de *plată voluntară*, dar nu poate fi cerută de creditor prin acțiune.

Doctrina a încercat să contureze trei categorii de obligații naturale, și anume:

a) *obligații civile degenerate sau care nu își ating scopul*, adică obligații civile care nu au avut suficientă putere pentru a exista ca atare, subzistând ca obligații naturale. Astfel, în cazul datoriei stinse prin prescripție este vorba de o obligație degenerată deoarece creditorul poate să nu invoce prescripția și dacă totuși s-a făcut plata, aceasta nu va fi restituită. Tot astfel, obligația civilă care nu-și atinge scopul este întâlnită în ipoteza în care, de pildă, un interzis a încheiat un contract în timpul unui interval de luciditate și, dacă debitorul devine capabil și plătește de bună voie acea datorie, plata rămâne valabilă;

b) *obligații morale transformate în obligații naturale*, de exemplu în cazul în care obligația alimentară este acordată în situații neprevăzute de legislația în vigoare ori în cazul

despăgubirii acordate unei persoane care a suferit paguba în condiții care excludeau răspunderea juridică a celui care îl despăgubește;

c) *datoriile de onoare* ca, de pildă, datoria care rezultă din joc sau prinsoare.

§2. Clasificarea obligațiilor după izvoare

Potrivit Codului civil, sunt izvoare ale obligațiilor: contractul, cvasicontractul, delictul, cvasidelictul și legea.

a) *Contractul* este definit la art.1166 C.civ ca un acord de voință între două sau mai multe persoane în vederea constituirii, modificării sau stingerii unui raport juridic.

b) *Cvasicontractul* este definit ca un fapt licit și voluntar din care se naște o obligație către o altă persoană sau obligații reciproce între părți.

În această categorie, Codul nostru civil cuprinde *gestiunea de afaceri*, care constă în fapta unei persoane de a gera (administra) interesele altei persoane fără a exista un mandat din partea acelei persoane (art.1330-1340 C.civ) și *plata lucrului nedatorat*, care se caracterizează prin aceea că o persoană plătește alteia o datorie care nu există sau care nu îi incumbă, ceea ce implică restituirea sumei plătite (art.1341-1344 C.civ.).

c) *Delictul* este un fapt intențional și ilicit.

d) *Cvasidelictul* este un fapt ilicit săvârșit fără intenție, dar prin imprudență sau neglijență.

Legea este acel izvor de obligații care nu necesită intervenția unui fapt juridic, obligațiile luând naștere direct și nemijlocit din lege, ca de pildă obligațiile fiscale, pensiile alimentare, obligațiile tutorelui etc.

§3. Clasificarea obligațiilor după obiectul lor

În această clasificare¹ deosebim:

a) Obligațiile *patrimoniale* și *nepatrimoniale*, ultimele fiind legate de drepturile de familie sau de drepturile personalității, ca de exemplu obligațiile alimentare;

b) Obligațiile *pecuniare* – care poartă asupra unor sume de bani și care pot fi totdeauna executate – și obligațiile care impun o acțiune ori o abținere și care pot fi executate *în natură*, iar în caz de neexecutare implică despăgubiri²;

c) Obligațiile de *a da* (*dare*), de *a face* (*facere*) sau de *a nu face* (*non facere*)

Obligația de *a da* este raportul juridic de obligații în care debitorul este îndatorat să constituie sau să transmită, cu titlu oneros sau gratuit, un drept real în patrimoniul creditorului său. Așa sunt: obligația vânzătorului de a transmite cumpărătorului dreptul de proprietate asupra bunului care se vinde; obligația donatorului de a transmite donatarului dreptul de proprietate asupra bunului donat. Obligația de *a da* nu se confundă cu obligațiile care au ca obiect prestația de a preda sau remite bunul înstrăinat în stăpânirea creditorului, care sunt obligații de *a face*.

Obligația de *a face* este raportul juridic de obligații care are ca obiect orice altă prestație decât aceea de a constitui sau transmite un drept real. Fac parte din această categorie: obligația de a preda sau restitui un bun cert sau determinat, în individualitatea sa. Așa sunt: obligația vânzătorului de a preda cumpărătorului bunul cert care este obiectul contractului de

¹ A se vedea L. Pop, *Discuții în legătură cu unele clasificări ale obligațiilor după obiectul lor*, în „Dreptul” nr.8/2005, p.54-77.

² Cu privire la deosebirile dintre obligațiile bănești sau pecuniare și obligațiile în natură, a se vedea I. Albu, *Probleme actuale privind obligațiile civile pecuniare*, în „Revista română de drept” nr.8/1983, p.10-11.

vânzare-cumpărare; obligația donatorului de a preda donatarului bunul donat (în aceste situații dreptul de proprietate s-a transmis de plin drept, *ex lege*, în momentul perfectării contractului); obligația locatorului de a preda locatarului bunul închiriat și de a-i asigura pașnica lui folosință; obligația depozitarului de a restitui deponentului bunul ce i-a fost dat în depozit; obligația de a realiza o lucrare, de a confecționa un lucru, de a repara un bun al altuia etc.

Obligația de *a nu face* este raportul juridic de obligații în care debitorul este obligat să se abțină de la ceea ce ar fi fost îndreptățit să facă în lipsa legăturii juridice dintre el și creditor. De exemplu, obligația de a nu construi într-un anumit loc sau un anumit edificiu; obligația celui care a dobândit un fond de comerț, de a nu schimba natura comerțului practicat de cedent; obligația celui care a cesionat clientela de a nu face concurență cesionarului (avocatul sau medicul cu cabinet propriu etc.)

Încălcarea acestor obligații dă dreptul creditorului de a cere instanței de judecată obligarea debitorului la plata de daune-interese¹ pentru prejudiciul cauzat.

§4. Clasificarea obligațiilor după efectele lor

Clasificarea obligațiilor în: a) obligații *de rezultat* și b) obligații *de mijloace* are în vedere criteriul efectelor acestora.

Este *de rezultat* (numită și *determinată*) acea obligație care constă în îndatorirea debitorului de a obține un anumit rezultat, precis determinat, în favoarea creditorului. Și mai mult, debitorul garantează creditorului că rezultatul va fi

¹ Potrivit art.1530 C.civ., „Creditorul are dreptul la daune interese pentru repararea prejudiciului pe care debitorul i l-a cauzat și care este consecința directă și necesară a neexecutării fără justificare sau, după caz, culpabile a obligației”.

obținut. De exemplu, obligația transportatorului de a preda marfa la destinație în bună stare și în condițiile fixate prin contractul de transport de mărfuri.

Obligația de rezultat creează astfel, o veritabilă garanție de executare pe care debitorul și-o asumă expres ori legea o pune în sarcina sa, față de creditorul său; creditorul are astfel garanția că va obține fie rezultatul sau prestația la care debitorul este îndatorat, fie repararea prejudiciului cauzat, dacă rezultatul promis nu a fost obținut.

Este *de diligență* (numită și *de mijloace*) acea obligație care constă în îndatorirea debitorului de a depune toată stăruința pentru obținerea unui anumit rezultat, fără însă a garanta creditorului că rezultatul urmărit va fi și obținut. În măsura în care debitorul a dat dovadă de diligență și prudență, făcând tot ceea ce este în stare să facă pentru obținerea aceluși rezultat, prestația la care este îndatorat se consideră executată, indiferent că acel rezultat a fost sau nu obținut.

De exemplu, medicul se obligă să recurgă la toate mijloacele pe care le oferă știința medicală și să dea dovadă de diligența necesară pentru a pune un diagnostic corect și să aplice tratamentul adecvat în vederea vindecării pacientului; el însă nu garantează rezultatul urmărit, adică învingerea maladiiei și însănătoșirea pacientului. Cu alte cuvinte, medicul nu promite vindecarea, obligația sa fiind numai de prudență și diligență.

Tot astfel, obligația avocatului de a pune în valoare toate cunoștințele juridice și diligența pentru a câștiga procesul în care clientul său este parte; obligația unui specialist dintr-un domeniu oarecare de a pregăti o persoană în vederea promovării unui examen sau reușitei la un concurs etc.

Importanța acestei clasificări se remarcă în domeniul probelor, în sensul că în cazul neexecutării obligației de rezultat creditorul este scutit de probă, sarcina acesteia

revenindu-i debitorului, în timp ce în situația neexecutării obligației de mijloace sarcina probei revine creditorului.

§5. Clasificarea obligațiilor după opozabilitatea lor

După cercul persoanelor cărora le sunt opozabile, obligațiile civile pot fi împărțite în trei categorii: obligații obișnuite (opozabile numai „între părți”), obligații opozabile terților (*scriptae in rem*) și obligații reale (*propter rem*).

a) Obligații *obișnuite*, care alcătuiesc regula, cărora le sunt proprii, sub aspectul opozabilității, toate regulile care cârmuiesc drepturile relative.

Numim „obișnuită” acea obligație care incumbă debitorului față de care s-a născut. Este obligația opozabilă „între părți”.

b) Obligații opozabile terților, numite și *scriptae in rem*, care se caracterizează prin aceea că sunt atât de strâns legate de posesiunea unui lucru, încât creditorul nu poate obține satisfacerea dreptului său decât dacă posesorul actual al lucrului va fi obligat să respecte acest drept, deși nu a participat direct și personal la formarea raportului de obligații¹.

Ele se caracterizează prin aceea că sunt atât de strâns legate de posesia unui lucru încât titularul dreptului de creanță nu poate obține satisfacerea dreptului său decât dacă posesorul actual va fi obligat să respecte acest drept, deși nu a luat parte la formarea dreptului de obligație.

Un exemplu clasic de o asemenea obligație opozabilă terțului care a dobândit un drept real asupra imobilului, în timpul executării obligației, îl constituie contractul de închiriere, deoarece, noul proprietar locator va trebui să

¹ A se vedea I. Lulă, *Privire generală asupra obligațiilor „propter rem”*, în „Dreptul” nr.8/2000, p.8-22.

respecte contractele de locațiune încheiate anterior (art.1811 C.civ.)¹.

c) obligații reale, numite și *propter rem*, care apar ca un accesoriu al unui drept real și reprezintă adevărate sarcini reale care incumbă titularului dreptului real. Exemplu, obligația deținătorului unui teren agricol de a-l cultiva ori obligația deținătorului unui bun din patrimoniul național de a-l conserva.

În literatura juridică² s-a arătat că obligațiile *propter rem* sunt sarcini care revin titularului unui drept real și care au următoarele caractere juridice mai importante: debitorul trebuie să se găsească în raport direct cu lucrul; obligația reală este autonomă în raport cu dreptul real, dar are, în același timp, un regim de accesorie față de acest drept; *obligația propter rem* se impune debitorului, exclusiv din cauza și în timpul deținerii lucrului; ea grevează o persoană cu o sarcină din cauza unui drept real și derivă din lege sau din convenția părților; obligația are ca obiect fie o prestație pozitivă, fie o abstențiune.

Așa se întâmplă în majoritatea obligațiilor *propter rem* legale: obligația de grănițuire a proprietății prevăzută de art.560 C.civ.; obligația ce revine coproprietarilor în coproprietatea forțată asupra despărțiturilor comune, asupra părților comune din clădirile cu mai multe apartamente, prevăzută de art.657 alin.2 C.civ.; obligațiile ce revin proprietarilor fondurilor învecinate de a construi despărțituri comune, prevăzută de art.662 C.civ. etc.

¹ A se vedea Tr. Ionașcu, S. Brădeanu, *Drepturile reale principale*, Ed. Academiei, București, 1978, p.16-17; I. Adam, *Drept civil. Teoria generală a drepturilor reale*, Ed. Europa Nova, București, 1998, p.16-18.

² A se vedea I. Sferdian, *Trăsăturile obligațiilor civile propter rem în lumina reglementărilor actuale*, în „Dreptul” nr.11/2013, p.62-82; I. Albu, *Privire generală asupra rapoartelor de vecinătate*, în „Dreptul” nr.8/1987, p.29-30.